

УДК 378: 37.091.12.011.3 – 051:6
DOI: 10.15587/2519-4984.2017.109092

РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

© **І. В. Гевко**

У дослідженні представлена розробка концепції формування основ професіоналізму майбутніх вчителів технологій. Визначено, що формування професіоналізму майбутніх учителів значно зростає в зв'язку з потребами удосконалення системи освіти України. При розробці і узагальненні основних положень концепції формування основ професіоналізму майбутніх вчителів технологій автор роботи виходив з того, що розвиток професіоналізму майбутнього учителя технологій у вищих педагогічних навчальних закладах буде ефективним, якщо поєднувати комплексно інноваційні та традиційні форми навчання, а також приділяти значну увагу науково-дослідницькій роботі

Ключові слова: концепція дослідження, професіоналізм, учитель технологій, методологія, принципи, категорії, акмеологія, компетенції

1. Вступ

За динамічних трансформацій в житті суспільства XXI століття залишається неспорядним філософський імператив і безцінний вияв людської мудрості; «Праця – умова існування суспільства, основний вид діяльності людини та засіб її розвитку». Сучасний світ професій, у якому динамічно змінюються знаряддя праці, невинно зростають потоки інформації, різко підсилюються вимоги до випускника як до фахівця, майбутнього вчителя технологій. Конституція України, Закони України «Про освіту» (1991 р.) [1], «Про вищу освіту» (2014 р.) [2], «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» (2013 р.) [3], «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» (2012 р.) [4] визначають основні завдання модернізації вищої педагогічної освіти.

«З огляду на зміни, які відбуваються у світі, – зазначає В. Кремень, – змінюється і статус вищої освіти. Безумовно, за нею залишається функція підготовки спеціалістів для промисловості й інших сфер суспільної діяльності. Однак вища освіта розширює коло своїх завдань. Сьогодні вона дедалі активніше стає обов'язковим етапом розвитку особистості. Друга функція тісно пов'язана з першою і поглинає її, навіть більше: саме вона готує суспільство до конкурентоспроможності, розвитку науково-інформаційних технологій, нарощування високого потенціалу нації» [1].

2. Літературний огляд

У XXI столітті найбільш ефективним засобом, що гармонізує соціально-економічні програми, є довічне навчання, що є запорукою професіоналізму. Тому перед вітчизняною педагогічною наукою стоїть завдання осмислення і реалізації ідеї розвитку професіоналізму педагога з позиції акмеології. Ідеї професіоналізму і професійної ідентифікації посідають помітне місце в колі прогресивних ідей культури ХХ ст. Загальнолюдська і філософська значущість цих ідей значна, так як сенс їх полягає в тому, щоб забезпечити кожній людині постійний розвиток, вдосконалення, творче оновлення протягом всього життя, а отже, забезпечити процвітання всього суспільства.

Розробці теоретико-методологічних основ підготовки майбутнього вчителя технологій, становлення його як компетентного професіонала присвячені численні роботи провідних вчених. Загальнопедагогічні питання професійної підготовки вчителів технологій, а саме поняття «технологія навчання», або «педагогічна технологія», формувалося під впливом системного підходу, «спрямованого на розв'язання дидактичних проблем шляхом управління навчальним процесом із точно заданими цілями, досягнення яких повинно підлягати чіткому опису і визначенню» [5, 6]. Розробка системи педагогічних завдань для формування наукового мислення передбачає якісні зміни всіх її складових: мети, змісту навчальної інформації, засобів педагогічної комунікації, форм та методів педагогічної взаємодії, суб'єктів педагогічного процесу, а також розвиток професійної і пізнавальної мотивації, формування педагога як самостійної особистості [7]. Концептуальні положення для процесу формування основ професіоналізму та модель оновлення професійно педагогічної підготовки майбутнього вчителя технологій слід представляти як систему науково-методичного забезпечення, до складу якої входять такі компоненти: концепція оновлення, структурно-змістовий, технологічний та організаційно-дидактичний компонент. У концепції обґрунтовано сукупність методологічних положень, що становлять її основу, виявлено провідні тенденції, принципи і перспективи процесу оновлення, визначено структури оновлення і шляхи реалізації запропонованої концепції [8].

Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що вчених глибоко цікавила проблема особистості учителя, його підготовки до педагогічної діяльності. На сучасному етапі професійна підготовка у вищих навчальних закладах освіти не заперечує прогресивних ідей минулого, але вимагає переосмислення і творчого розвитку всіх цінних здобутків щодо проблеми підготовки майбутніх вчителів, в т.ч і майбутніх учителів технологій.

Ось чому в науковому дискурсі особливо актуальним стає розв'язання проблеми теоретико-методологічного обґрунтування розвитку і формування професіоналізму учителя в особистісному вимірі як

процесу інкультурації (присвоєння і примноження цінностей фахової культури), професійного і загального культурного розвитку.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження полягає у розробці концепції дослідження формування основ професіоналізму вчителів технологій.

Для досягнення мети були вирішені наступні задачі:

1. Проаналізувати розвиток концептуально-понятійного апарату теоретико-методологічних основ підготовки майбутнього вчителя технологій,

2. Дослідити як удосконалення системи освіти України впливає на підвищення рівня професіоналізму майбутніх вчителів технологій.

3. Обґрунтувати концепцію дослідження формування основ професіоналізму вчителів технологій.

4. Основні критерії розробки концепції формування професіоналізму майбутніх вчителів технологій

Реформування системи освіти в Україні необхідно проводити з урахуванням попереднього досвіду підготовки педагогічних кадрів. Специфіка діяльності майбутнього вчителя технологій диктує необхідність насичення його підготовки професійними технологіями, що дозволяє оволодіти мистецтвом управління, процесом виховання та навчання особистості.

Відповідний дискурс у методологічній площині стосується вибору підґрунтя дослідження проблеми. Оскільки основне завдання сучасної освіти полягає в необхідності безперервної освіти і випереджувального її характеру щодо розвитку суспільства (кількість інформації подвоюється кожні 10 років) і в зв'язку з неможливістю передбачити, які саме спеціалізовані знання потрібні будуть суспільству через десять років, то головною рисою випереджувального характеру освіти потрібно вважати – підготовку такої особистості, яка здатна до високопродуктивної індивідуальної творчості та до вирішення на цій основі будь-яких проблем, які життя ставить перед нею [7].

В рамках концепції формування основ професіоналізму майбутніх вчителів технологій в певній мірі забезпечується інтеграція, синтез чисельних складових професіоналізму.

Узагальнення уже відомих в педагогічній літературі поглядів, думок ряду дослідників, а також власний (автора) пошук і розуміння суттєвості формування професіоналізму майбутніх вчителів технологій дозволяють сформулювати наступні основні положення концепції професіоналізму майбутніх вчителів технологій:

1. Мета педагогічної освіти – формування образу і осягнення змісту професії вчителя як триєдності духовного, соціального, професійного. Мета вищої педагогічної школи – професійне виховання майбутнього вчителя – багатомірне і багатофункціональне явище, що включає духовне становлення як активне внутрішнє прагнення до істини, добра, краси, осмислення цілісного світу; формування педагогічної культури; гармонійний розвиток емоційних,

інтелектуальних, вольових, етичних і естетичних якостей [6].

2. Професійно-педагогічна компетенція визначається як «сукупність умінь майбутнього педагога особливим методом структурувати наукові та практичні знання з метою ефективного вирішення професійних завдань» [8], компонентами якої є: компетентність у галузі теорії та методики виховного процесу, його мети, завдань, принципів, закономірностей, змісту, способів, форм, методів; компетентність у сфері фахових предметів та знання того, як зробити сам процес виховання та зміст предмету провідними способами виховання учнів; соціально-психологічна компетентність у галузі спілкування; диференціально-психологічна компетентність у сфері мотивів, здібностей, спрямованості; ауто психологічна компетентність у сфері переваг та недоліків власної професійної діяльності та особистості. Звідси, професійна підготовленість та професійно-педагогічна компетентність є окремими аспектами готовності вчителя до педагогічної діяльності.

3. Сучасний стан підготовки вчителя залежить від модернізації всієї системи освіти і обґрунтовує думку про те, що модернізацію системи підготовки сучасного вчителя можливо здійснити шляхом системного:

а) формування світогляду нашого сучасника, починаючи з початкової школи;

б) формування методологічної культури як системи соціально апробованих принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності;

в) формування у педагогічних навчальних закладах різного рівня акредитації фундаментальних професійно моральних якостей майбутнього учителя технологій [6].

4. Необхідність в інноваційній спрямованості педагогічної діяльності на сучасному етапі розвитку освіти і суспільства в цілому зумовлена рядом обставин про що говорять науковці в своїх дослідженнях: По-перше, соціально-економічними перетвореннями, і науково-технічним процесом що, зумовлюють необхідність докорінного оновлення системи вищої освіти, методології і технології організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Інноваційна спрямованість діяльності викладачів та студентів передбачає створення, освоєння і використання педагогічних нововведень, виступає засобом оновлення освітньої політики. По-друге, посилення гуманітаризації змісту освіти, неперервні зміни обсягу, складу навчальних дисциплін, введення нових спеціальностей, нових навчальних предметів, елективних курсів потребують постійного пошуку нових організаційних форм, технологій навчання. В зв'язку з цим зростає роль і значення викладача як генератора педагогічних ідей. По-третє, зміна характеру відношення викладачів до самого факту освоєння і застосування педагогічних нововведень. Інноваційна діяльність в основному зводилася до використання рекомендованих зверху нововведень. Нині інноваційна діяльність набуває все більше вибіркового та дослідницького характеру. Посилюється ступінь сво-

боди викладача, який раніше діяв у жорстко регламентованих умовах. По-четверте, входження ВНЗ у ринкові відносини, виникнення нових типів недержавних навчальних закладів різних форм власності, створює їх конкурентність на ринку освіти [9].

В Україні інноваційна діяльність передбачена Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (2011), Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки» (2016 р) [10, 11].

Формування інноваційної спрямованості передбачає використання певних критеріїв, які дають можливість судити про ефективність того чи іншого нововведення. У науковій літературі виділяють наступні критерії: новизни, що дає змогу визначити рівень новизни досвіду (розрізняють абсолютний, локально-абсолютний, умовний, суб'єктивний рівні новизни); оптимальності, який сприяє досягненню високих результатів за найменших витрат часу фізичних, розумових сил: високої результативності, що означає певну стійкість позитивних результатів у діяльності вчителя; можливості творчого застосування інновацій у масовому досвіді, котре передбачає придатність апробованого досвіду для масового впровадження у вищих навчальних закладах [9].

Інноваційний потенціал майбутнього вчителя технологій повинен характеризуватися: творчою здатністю генерувати нові уявлення та ідеї, що зумовлено професійною установкою на досягнення пріоритетних завдань; вміннями проектувати і моделювати свої ідеї на практиці: викладачу-новатору притаманний високий культурно-естетичний рівень, освіченість, інтелектуальна глибина і різнобічність інтересів; сприйняття нових ідей, концепцій, течій, що ґрунтується на толерантності, гнучкості і широті мислення. Сутністю інноваційних процесів у освіті є, по-перше, проблема вивчення, узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду, і, по-друге, проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки у практику. Ці дві проблеми мають вирішуватися інтегровано. Проте, незважаючи на широке використання цього поняття, проблема освітньої інноватики знаходиться у стані розробки. Цьому сприяє загострення суперечностей між фундаментальними науковими знаннями і складністю їх практичного використання, між фазою створення нового педагогічного знання і його досвідного впровадження як інноваційного. Передбачається, що освітня інноватика характеризує сутнісний зв'язок теорії і практики освітньої діяльності, визначає її норми, характерні для інноваційних перетворень, органічно об'єднує процеси створення і впровадження новацій на практиці.

Творчий, неортодоксально мислячий педагог, що глибоко й системно аналізує проблеми освітнього простору, постійно здійснює пошук нових способів перетворення парадигмального різноманіття педагогічної реальності. Усвідомлюючи існування в сьогоденній науці двох парадигм освіти – технократичної (знаннево-орієнтованої) та гуманістичної (особистісно-орієнтованої), педагог-дослідник здійснює інно-

ваційний пошук, у результаті якого змінюються не тільки окремі компоненти освітньої системи – цілі, зміст, методи і технології навчання, але й її сутнісна концептуальна основа [7]. Без цих змін система освіти залишиться інертною, консервативною, такою що не відповідає вимогам сучасності, а відтак – малоефективною. Творчу педагогічну діяльність майбутнього вчителя технологій ми визначаємо як педагогічну діяльність, якій притаманні властивості творчої діяльності. Серед провідних мотивів, які відображають спрямованість учителя на дослідницьку діяльність, ми виділяємо допитливість та інтерес до вирішення педагогічної проблеми. Серед особистісних якостей педагога, які сприяють його успішній дослідницькій діяльності, особливе значення мають самостійність, ініціативність, працелюбність, готовність до інтелектуального ризику, цілеспрямованість, наполегливість [7].

5. Суттєве значення для підвищення професіоналізму майбутніх вчителів технологій має науково-дослідна робота. Для досягнення максимального ефекту необхідно залучати до дослідницької діяльності студентів, майбутніх вчителів технологій, уже з молодших курсів. По-перше це сприяє поглибленому вивченню фундаментальних загальнотеоретичних дисциплін розвитку навичок роботи з літературними першоджерелами умінню бачити педагогічні проблеми, що вимагають певного вирішення тощо. Інший аспект пов'язаний із питанням спеціалізації для якої необхідні не тільки загальне знайомство з теоретичними уявленнями про педагогічні проблеми але й глибоке розуміння особливостей педагогічної діяльності методів педагогічної діагностики планування та прогнозування навчально-виховного процесу Тому одним із найважливіших принципів системи організації наукової дослідної роботи студентів є наступність. Поступове набуття знань і досвіду змінює характер студентської наукової роботи, яка із навчально-дослідницької на початкових курсах навчання переростає у повноцінну наукову і науково-дослідну роботу студентів старших курсів. Особливого значення тут набувають курсові та дипломні роботи які є невеликими дослідженнями відносно самостійного характеру виконаними за основними вимогами науково-дослідних робіт визначення об'єкта і предмета мети і завдань дослідження побудова гіпотези опис методів і методики дослідження обробка даних експерименту та їх аналіз формулювання висновків і рекомендацій [6].

У умовах активної реалізації ідей Болонської угоди про створення у Європі єдиного освітнього простору, про уніфікацію вимог до навчального процесу і до всіх його учасників, про універсалізацію багаторівневої освіти і підвищення якості освітніх послуг висувуються нові, підвищені вимоги до фахівців у сфері освіти і виховання.

Професіоналізм педагога стає важливою умовою реалізації не тільки ідей Болонської угоди, Європейської Педагогічної Конституції і сукупних директивних документів, але і комплексних завдань всебічного розвитку особистості молоді.

Професіоналізм педагога як складне функціональне утворення постає центральним об'єктом державної політики.

Одним із пріоритетних напрямів модернізації та фундаменталізації вищої педагогічної освіти в Україні науковці визначають професіоналізацію особистості. Саме тому підвищився інтерес до проблеми професіоналізму учителя, що пояснюється невтішною статистикою якості підготовки абітурієнтів до педагогічних ВНЗ та зміною традиційної парадигми освіти на особистісно орієнтовану.

Готовність педагога надавати якісні освітні послуги як оптимально реалізований і відновлювальний потенціал його особистості стає сьогодні важливою сферою наукових інтересів.

В умовах диверсифікації освіти і індивідуалізації пізнавальних потреб учнів стрімко зростають вимоги, що висуваються до організації трудового навчання в системі формальної і неформальної освіти. «Сьогодні на уроках трудового навчання не вивчається жоден технологічний процес з обробки матеріалу без урахування економічного, естетичного, екологічного, морального, художнього на національного аспектів». Актуальність проблеми розвитку професіоналізму та формування його складових підкріплюється результатами досліджень науковців, щодо дослідження проблем формування професійної ідентичності учителів засобами інформаційних технологій. Головним їх висновком, є твердження, що результати констатувального етапу експерименту підтвердили, що основна кількість студентів-випускників перебуває на середньому й низькому рівнях сформованості професійної ідентичності майбутніх учителів [8].

Визначено, що основними причинами середнього й низького рівнів сформованості професійної ідентичності майбутніх учителів є такі:

- студенти не хочуть або не мають часу проявляти активний інтерес до професійного майбутнього;
- формальність вибору цілей, цінностей; перебування в кризовому стані ідентичності;
- недостатність аргументації про можливі варіанти професійного розвитку, вагання в примірюванні на себе різних професійних ролей, прагнення якомога більше дізнатися про різні спеціальності і шляхи їх одержання, але невпевненість у виборі.

Слід наголосити, що «Бесіди з учителями дозволили виділити ряд проблем стосовно вивчення реалізації вибраних ними та інших менш популярних варіативних модулів. До цих проблем можна віднести: недостатність матеріальної бази школи, методичного забезпечення та недостатньо широкий діапазон фахової підготовки педагогів не лише до розвитку творчих здібностей школярів, а й власне до викладання окремих модулів» [8].

Освітня галузь «Технології» постає сьогодні однією з провідних форм задоволення індивідуальних професійно-освітніх потреб значної частини учнівської молоді. Вивчення її специфіки і зокрема звернення до дизайну, етнодизайну, декоративно-ужитковому мистецтву і ремеслам, доводить, що професіоналізм учителя технологій є явищем, яке не можна перенести механічно із сфери традиційних освітніх послуг у сферу професійної підготовки молодих фахівців для сучасного ринку праці. Цим пояснюється

той факт, що професіоналізм учителя технологій виявився недостатньо вивченим у психології та педагогіці. Існують розбіжності у кваліфікаційних вимогах до діяльності і особистості учителя технологій і емпіричним професійним стандартом, що утворився у суспільстві. Обмежений досвід їх професійної, психологічної, акмеологічної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації. «Система післядипломної педагогічної освіти сьогодні повинна орієнтуватися на забезпечення професійної ідентифікації учителя із досягненням професіоналізму» [9].

Дослідження проблеми розвитку професіоналізму учителя технологій підтверджує, що ця сфера наукового знання тільки починає оформлюватися, і комплексні теоретико-прикладні дослідження по цей час залишаються за межами належного вивчення. Справа ускладнюється, з одного боку, специфікою професійної педагогічної діяльності цієї категорії учителів, що інтегрує окрім педагогічної, технологічну і виробничу складові. З іншого боку – учителі технологій у своїй більшості (80 %), виконуючи різноманітні роботи і працюючи з різним обладнанням, не мають кваліфікації робітника за видами професійної діяльності.

Об'єктивно рівнем професіоналізму учителя технологій обумовлено, по-перше, якість освітнього процесу, загальнокультурний розвиток учнів, продуктивність їх соціалізації, індивідуалізації і інтеграції у суспільство, повноцінна професійна самореалізація учителя.

Головним фактором досягнення професіоналізму вчителя є процес самовдосконалення. Професіоналізм педагога не може бути раз і назавжди досягнутою вершиною. Він «проростає» кожен раз у конкретному місці і часі, в процесі спілкування, будучи особистісною властивістю, тому є неперервний і постійним розвитком.

Професіоналом можна стати лише в тій справі, яка сприяє розкриттю індивідуального життєвого сенсу (переживання). Сміслові переживання – це та емка грань досвіду, в якій поєднанні самі різні, але авторитетні для даної людини емоційні і ментальні аспекти його життєдіяльності.

Значна кількість публікацій яка присвячена «професіоналізму учителя технологій не повністю розкриває глибину дослідження даного напрямку. Переважно вивчаються окремі аспекти професійної педагогічної діяльності або його індивідуально-психологічні особливості, що сприяють ефективності професійної діяльності: педагогічна майстерність, педагогічне мислення, технологічна культура, ціннісна сфера, а також професійно-значущі якості.

Комплексні дослідження, що розкривають професіоналізм учителя технологій як інтегративний особистісний ресурс, що об'єктивно спостерігається і вимірюється, оформлюється і розвивається саме в професійній педагогічній діяльності, вивчений не на достатньому рівні, що залишає значне поле для теоретичних і емпіричних досліджень.

Аналіз сучасної наукової літератури дає можливість дійти висновку, що на сьогодні, відсутні загально визнані визначення педагогічного професіоналіз-

му, професіоналізму учителя технологій, що утруднює виявлення факторів і умов, що впливають на його досягнення, розвиток і вдосконалення у професії.

Не зважаючи на увагу дослідників до проблеми розвитку професіоналізму учителя і формування професійної ідентичності як його складової, поки не подолано існуючі суперечності між:

– світовими тенденціями оновлення вищої педагогічної освіти, потребою її цілеспрямованого реформування в Україні шляхом реалізації інноваційно-технологічних підходів до професійної підготовки студентів, що забезпечується сучасною системою підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах, і домінуванням традиційного навчання;

– об'єктивно зростаючою потребою сучасного суспільства в учителях, які ідентифікують себе з майбутньою професією, та недостатнім рівнем сформованості професійної ідентичності випускників вищого педагогічного навчального закладу;

– необхідністю актуалізації студентами перспектив власного професійного становлення на основі професійної самоідентифікації та несформованими вміннями майбутніх учителів визначати нові професійні цілі, а для їх реалізації – проектувати, конструювати й апробувати оптимальні способи професійної діяльності з використанням засобів інформаційних технологій...» [6].

Вивчення теоретичних напрацювань дослідників із проблем формування і розвитку професіоналізму та підготовки майбутніх учителів технологій, узагальнення практичного досвіду навчання студентів у вищих педагогічних навчальних закладах сприяло виявленню низки *суперечностей* між:

– декларацією в дослідженнях важливості розвитку професіоналізму учителя технологій і моделями які реалізуються та дозволяють ефективно керувати цим процесом;

– накопиченими науковими знаннями про професійні компетенції, конструктивний перфекціонізм, професійно значущі якості учителя і мірою вивчення акмеологічної сутності досягнення учителем технологій професійних вершин;

– відомими фактами впливу професіоналізму на результативність педагогічної праці і мірою дослідження психологічних і акмеологічних умов, а також факторів його підвищення;

– потребою, прагненням учителя технологій до досягнень в професії і недостатнім рівнем володіння ним професійною діяльністю.

У зв'язку із зазначеними суперечностями існує проблема розвитку професіоналізму учителя технологій, що виявляється в тому, що професіоналізм як діяльнісне і особистісне явище декларується, але не завжди досягається, не до кінця відомі психологічна структура і функції професіоналізму, а його акмеологічний прояв досить часто виявляє стихійність і непередбачуваність процесу. Акмеологічні потреби практики і недостатня розробленість теоретичних положень розвитку професіоналізму учителя технологій зумовили вибір теми, об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження.

Основні положення концепції дослідження зумовлені тим, що науковий пошук здійснювався на

методологічному, теоретичному та практичному рівнях. Це розкриває її сутність і сприяє реалізації провідної ідеї нашого дослідження, суть якої – формування і розвиток професіоналізму майбутніх учителів технологій за рахунок впровадження педагогічної системи формування професіоналізму майбутніх учителів технологій. Досягнення професіоналізму обумовлено активною позицією педагога як суб'єкта професійної діяльності, що виявляється у пізнанні, праці, спілкуванні і в постійному розв'язанні суперечностей, які виникають між тією складною системою, якою є особистість та об'єктивними життєвими системами, з якими відбувається взаємодія.

На *методологічному рівні* на основі аналізу філософських положень теорії пізнання, з урахуванням філософських, педагогічних, психологічних наукових концепцій, сучасних теорій акмеології та професійної освіти, європейських концепцій щодо професійного становлення та саморозвитку учителя, визначалися методологічні підходи до вивчення формування і розвитку професіоналізму педагога. Методологічними засадами дослідження було обрано цілісність, неперервність і наступність, системність, структурність, комплексність, особистісно-діяльнісний підхід. Головна методологічна ідея формування професіоналізму учителя уявляється як сукупність інноваційних підходів до організації професійної педагогічної діяльності, на підґрунті якої відбувається розробка положень, спрямованих на удосконалення теорії і практики навчання і виховання [12].

Формування професіоналізму учителя буде ефективним за умови врахування методологічних підходів до його підготовки: гуманістичного, антропологічного, креативного, аксіологічного, акмеологічного, культурологічного, технологічного, особистісно-орієнтованого, футурологічного. Вивчивши той або інший підхід в теорії і практиці педагогічної діяльності, експериментально перевіривши його у досвіді роботи загальноосвітніх закладів і вищих навчальних закладів, можна дійти висновку, що інноваційні підходи у педагогічній науці досить обґрунтовані як самостійні методологічні аспекти, які сприяють оновленню підготовки і перепідготовки педагога та впливають на професійне становлення і розвиток педагогічної майстерності учителя.

5. Результати дослідження

На *теоретичному рівні* визначено основні концепції професіоналізму і професійної ідентичності, систематизовано методологічні підходи до дослідження професіоналізму педагога (генетичний, аксіологічний, системно-структурний, синергетичний, особистісний, діяльнісний, гуманістичний, суб'єктивний і акмеологічний).

Обґрунтовано психолого-акмеологічний зміст поняття професіоналізм учителя технологій.

Уточнено сутність дефініції дослідження (ідентифікація, самоідентифікація, рефлексія, професійна ідентичність, конструктивний перфекціонізм).

Обґрунтовано теоретичні основи побудови педагогічної системи формування професіоналізму вчителя технологій та розроблено рівні професіоналізму учителя технологій.

Практичний рівень полягав у прикладній реалізації всіх складових педагогічної системи формування професіоналізму майбутніх учителів технологій із врахуванням психологічних і акмеологічних детермінант розвитку професіоналізму педагога.

6. Висновки

На основі комплексного аналізу вищевикладеного матеріалу доходимо висновку

1. Аналіз формування професіоналізму як світоглядної орієнтації майбутніх учителів технологій означає вивчення цього феномену з урахуванням цілісності людської особистості через взаємодію її духовного, психічного, фізичного й соціального розвитку.

2. Положення Концепції формування основ професіоналізму майбутніх учителів технологій можуть бути враховані для удосконалення та оптимізації системи освіти України та підвищення рівня професіоналізму майбутніх учителів технологій

3. Сутність розробленої концепції формування професіоналізму майбутніх учителів технологій полягають у такому: удосконалення системного, особистісно орієнтованого, автономізованого підходів до розвитку, що дозволило забезпечити основні особистісні запити майбутніх учителів, акмеологічні та синергетичні потреби в самоствердженні і саморозвитку; надання можливості засвоїти професійні орієнтири і цінності.

Література

1. Про освіту [Текст]. – Верховна Рада УРСР, 1991. – № 1060-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Про вищу освіту [Текст]. – Верховна Рада України, 2014. – № 1556-VII. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції [Текст]. – Верховна Рада України, 2012. – № 5450-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5450-17>
4. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій [Текст]. – Верховна Рада України, 2012. – № 5407-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5407-17/paran2#n2>
5. Борисов, В. В. Провайдинг інновацій в системі післядипломної педагогічної освіти [Текст]: зб. мат. I Міжнар. наук.-пр. конф. / В. В. Борисов // Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи. – Баку–Ужгород–Дрогобич: Посвіт, 2016. – С. 119–120.
6. Кулик, С. В. Проблеми технологічної освіти на етапі зміни суспільної парадигми [Текст]: мат. міжнар. наук.-пр. конф. / С. В. Кулик // Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти. – Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2011. – С. 53–55.
7. Романишина, О. Я. Теоретичні і методичні основи формування професійної ідентичності майбутніх учителів засобами інформаційних технологій [Текст]: дис. ... д-ра пед. наук / О. Я. Романишина. – Тернопіль: ТНПУ, 2016. – 489 с.
8. Курач, М. Реалізація проектної технології в підготовці майбутніх учителів трудового навчання [Текст] / М. Курач // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – № 4. – С. 32–36.
9. Цина, А. Ю. Особистісно-орієнтована професійна підготовка майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект [Текст]: монографія / А. Ю. Цина. – Полтава: ПНПУ, 2011. – 356 с.
10. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні [Текст]. – Верховна Рада України, 2011. – № 3715-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
11. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки [Текст]. – Кабінет Міністрів України, 2016. – № 1056. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%D0%BF>
12. Гевко, І. В. Психологічні умови розвитку професіоналізму вчителя технологій [Текст] / І. В. Гевко // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – 2017. – № 6. – С. 38–50.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Цидило І. М.
Дата надходження рукопису 08.05.2017*

Гевко Ігор Васильович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри, кафедра комп'ютерних технологій, Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027
E-mail: gevko.i@gmail.com